

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים: חברי הכנסת קארין אלהרר
יצחק פינדרוס

פ/4507/25

הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון – זכויות הסתגלות לאחים

שכולים), התשפ"ד-2024

1. תיקון סעיף 1 בחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י-1950¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1, בהגדרה "בן משפחה", בפסקה (ד), אחרי "פרק שלישי" יבוא "וסעיף 9".
2. הוספת סעיף 9 אחרי סעיף 9 לחוק העיקרי יבוא:
- "תגמול לאחי 9ג. לאחי הנספה, שמלאו לו 18 שנים, ישולמו ב-12 הנספה בשנת החודשים שלאחר מות הנספה, תגמולים חודשיים האבל הראשונה בסכום השווה לשכר הממוצע כמשמעותו בסעיף 2 לחוק הביטוח הלאומי, על אף כל הוראה אחרת לפי פרק זה."
3. תיקון סעיף 15 ב- בסעיף 15 לחוק העיקרי –
- (1) בסעיף קטן (ד), אחרי פסקה (3) יבוא:
- "(4) לאחי הנספה – בסכום שלא יעלה על 107,114 שקלים חדשים.";
- (2) בסעיף קטן (ה), אחרי פסקה (3) יבוא:
- "(4) לאחי הנספה – בסכום שלא יעלה על 22,387 שקלים חדשים."
4. תיקון סעיף 15 ד- בסעיף 15 לחוק העיקרי –

¹ ס"ח התש"י, עמ' 162.

(1) בסעיף קטן (ד), אחרי "40 שנים" יבוא "או טרם חלפו 10 שנים מפטירת הנספה, לפי המאוחר,";

(2) בסעיף קטן (ח), אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) לאחי הנספה – שבעה ימים."

5. תיקון סעיף 15ז בסעיף 15ז(ג) לחוק העיקרי, בסופו יבוא "וללא הגבלה בבחירת המטפל".
6. תיקון חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970², בסעיף 7(א) במקום התגמולים לנפגעי פעולות איבה "8ג, 9", יבוא "8ג, 9, 9ג".

דברי הסבר

מלחמות ישראל ופעולות האיבה הותירו משפחות שלמות שכולות מיקריהם. בכ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) פקד את ישראל אסון נוסף שהכניס למשפחת השכול אלפי בני משפחה חדשים, בני משפחה של חיילים ואזרחים. אובדן של בן משפחה קרוב באירוע בטחוני פתאומי משבש את שגרת החיים ופוגע משמעותית ביכולת התפקוד היום יומית. השגרה כבר לא תראה אותו דבר גם שנים אחרי תקופת האבל.

בעוד שחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י-1950 (להלן – החוק) נותן מענה לחלק מצרכיהם של ההורים השכולים והאלמנות, השכול והצרכים של האחים השכולים אינם מקבלים מענה מספק. כדי לעזור לאחים השכולים להתמודד עם קשיים רבים, על מדינת ישראל לגבש סל רחב להתמודדות עם תקופת האבל, השיקום והחזרה לחיים. על צרכים אלה, שעלו משיחות רבות עם מאות אחים שכולים בעקבות אירועי ה-7 באוקטובר ובפרט נרצחי המסיבות, באה הצעת חוק זו לענות.

סעיפים 1 ו-2 – אחים שכולים רבים לא מצליחים לחזור לעבודה ולשגרת החיים שלהם בתקופה שאחרי ימי האבל, לעיתים לוקח להם זמן לעכל את האירוע שקרה להם, כי בזמן תקופת האבל הם עסוקים בדאגה להוריהם. לכן כדי לאפשר לאח השכול להתאבל, מוצע בסעיף זה לאפשר לאח שכול שמלאו לו 18 שנים לקבל תגמול חודשי בגובה השכר הממוצע בשנת האבל הראשונה, ולשם כך מוצע לתקן את ההגדרה "בן משפחה" לעניין קבלת תגמול זה על ידי אחי השכול.

סעיף 3 – החוק כיום מכיר בצורך של הורים שכולים, אלמנות ויתומים לקבל הלוואה בתנאים נוחים מהמדינה לצורך הקמת עסק חדש או ביסוס ותחזוקת עסק קיים. מתוך הבנה שאירוע קשה ופתאומי משבש את היכולת לחזור לשגרת החיים הקיימת, הלוואות אלה הן כלי מצוין דרכו יכולה המדינה לאפשר לאחים לעשות שינוי בשגרה וגם לחזור למעגל העבודה בתקופת המשבר האישי שלהם, לכן מוצע לאפשר גם לאחים שכולים לקבל הלוואה לצורכי הקמת או תחזוקת עסק בתנאים נוחים.

סעיף 4 – החוק כיום מאפשר לאחים שכולים עד גיל 40 לקבל סבסוד בגובה שכר הלימוד. אולם, אין כיום הכרה בצורך של אח שכול, שכל עולמו מתהפך עליו ברגע, לא לחזור לשגרה שהוא מכיר אלא לבחור בדרך חדשה בחיים, ולא משנה באיזה גיל הוא הצטרף למשפחת השכול, שהרי השכול קשה בכל גיל. לכן, כדי לאפשר לאח שכול, גם אחרי גיל 40, לקבל אפשרות לבחור בקריירה חדשה, מוצע לאפשר לאחים

² ס"ח התש"ל, עמ' 126.

השכולים לקבל לימודים בסבסוד המדינה עד גיל 40 או במשך 10 שנים מיום הפטירה של הנספה. נוסף על כך מוצע לאפשר גם לאחיו של הנספה לקבל מענק הבראה חד פעמי הניתן בסמוך לנפילת הנספה ושיחושב לפי שבעה ימי הבראה.

סעיף 5 – החוק כיום מאפשר לכל בני משפחת השכול לקבל מגוון טיפולים נפשיים. אולם, הוא מאפשר זאת רק לגבי טיפולים אצל מטפלים מהמאגר שמוכר לפי המוסד לביטוח הלאומי. אם בן למשפחה שכולה כבר מטופל או טופל בעבר על ידי מטפל שהוא מכיר, הוא צריך להחליף מטפל כדי לקבל מימון לטיפול מהמדינה. אין לדרוש כי דווקא במצב הכי רגיש של אובדן בן משפחה, יחליף בן המשפחה השכולה את המטפל שהוא מכיר וסומך עליו. לכן, מוצע לאפשר לבני משפחת השכול לקבל טיפול מכל מטפל ולא להגביל אותם למטפלים שמוכרים על ידי המוסד לביטוח הלאומי.

סעיף 6 – מוצע לתקן את חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970, כך שיבטיח כי הרחבת הזכויות לאחים שכולים, כמפורט בהצעה זו, יהיו נתונות לאחים שכולים במשפחות שיקיריהם נפלו בפעולות איבה ולא רק במסגרת השירות הצבאי.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ב באדר ב' התשפ"ד (01.04.2024)